

פניני הפרשה

ראה

עלון מס'

1098

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

ברכה עד בלי די

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה – צריך להבין מה טעם הכפילות "עשר תעשר", ועוד מה ההדגשה "את כל תבואת זרעך", וכי יש צד שרק חלק יהיה חייב במעשר?
מבאר הכלי יקר שיש כאן הבטחה שעל ידי המעשרות יהיה ריבוי מופלג של ברכה בתבואה, ולכן נאמר "עשר תעשר" – אם תעשר בשנה זו עשרה למאה, תזכה לשנה הבאה שיהיה לך תבואה כפול עשר. ממילא המעשר של שנה הבאה יהיה כנגד כל תבואת זרעך של השנה הזאת. ולכן מדגישה התורה "את כל תבואת זרעך".
וכבר מובא בפסוק: "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובבתי בני נא פזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די", ודרשו חז"ל: עד שיבלו שפתותיכם מלומר די. ביאור הענין שיושפע עליהם ריבוי תבואה יותר מכדי הצורך, ואף שבתחילת הריבוי אזי יאמרו "די והותר", אבל בהמשך יבלו שפתותיכם מלומר די, כי אין הפה יכול לדבר כשרואה ריבוי מופלג.
רבנו החפ"ץ חיים ממשיך את ענין המעשר לאיכר פשוט אשר העמים על עגלתו תבואה משדהו, ונסע למוכרה בשוק שבעיר הגדולה. עם בואו לשוק, עטו על עגלתו רבים אשר ביקשו לקנות את התבואה המשובחת. כשראה האיכר את התקהלות הקונים, חשש שירמוהו ויטלו שקי תבואה ללא תשלום. טיפס איפוא על אבן גדולה והכריז בקול לעבר הקונים: "מילאו לכם תבואה בשקיתכם, ועל כל שק מלא, הטילו מטבע נחושת לתוך כובעי. כך נדע על כמה שקים עליכם לשלם לי". הסכימו הקונים והחלו למלא שקים בתבואה. ישרים היו הקונים, ובאמת, כנגד כל שק הטילו לתוך כובעו של האיכר מטבע נחושת. ראה האיכר מלאי מטבעות נחושת בתוך כובעו, ועיניו הסתנוורו. כשראה שהקונים עסוקים במלוי השקים, לא עמד בפתו, והשחיל לתוך כיסו בגניבה כמה מטבעות...
כמה שוטף הוא האיכר – סיים "החפ"ץ חיים" – על כל מטבע נחושת שגנב, הפסיד תשלום בעבור שק תבואה שלם. הוא הרויח אמנם כמה מטבעות נחושת, אך הפסיד כנגדם סכום גדול פי כמה וכמה.
כך הוא אדם הקופץ ידו ואינו נותן צדקה, בטוח הוא שבכך יחסוך כמה פרוטות, בשעה שלמעשה הוא מפסיד שכר מצוה עצום ורב שיכול היה לקבל כנגד אותן פרוטות ש'חסך'. ולהיפך, הנותן צדקה, על כל מטבע שנותן – לוקח שכר הרבה.

דרכי הפרד"ס
אופנים בפירוש התורה

עצה טובה

שינוי משמעות

פירוש מלה בפסוק בהוראה אחרת שלה, וכך הפסוק מקבל משמעות אחרת לגמרי. לדוגמא: כתוב "רב" מלשון ריבוי, ודורשים שזה שם תואר לרבנים. או שמשנים משם עצם לשם תואר, כמו שמצינו בגמרא בחולין (דף מ"ב ע"א): "רמזו לטריפה שאינה חיה (12 חודש) מן התורה, מניין? שכתוב: "זאת החיה אשר תאכלו" – חיה אכול, שאינה חיה אל תאכל. ע"כ. הדרש נעשה על ידי שינוי המלה "חיה" משם עצם לשם תואר. בדרך זו ניתן להיעזר בספר "הענק" לרבי משה אבן עזרא זצ"ל, שבו אסף מלים שהם בעלי כמה הוראות שונות, וכן בקונטרס "ילידי הענק" הנדפס בספר "אסף המזכיר" (סוף מערכת יו"ד).

לפני פתיחת שנת הלימודים, בדקו אם לילד ישנם כל כלי הכתיבה, הספרים והמחברות שהוא נדרש להם. דאגו שהספרים והמחברות יהיו עטופים ושמו של התלמיד יתנוסס עליהם. רצוי לעשות את מלאכת העיטוף יחד עם הילד, כדי לתת לו תחושה של שייכות והתלהבות. למי שיש זמן, מומלץ גם לצייר עם הילד את דף השער ולציין את שם המחברת. (הרב חיים ולדר הי"ו).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"אע"פ שמתחילתה [התורה] אינה נקנית אלא ביסורין וצריך לסגף עצמו ולמעט בתענוגים ולצער עצמו עד שיגיע להשיג ידיעת חכמתה ולימודה, מ"מ אחרי שכבר השיג ידיעת חכמת התורה, יהיה מלא נחת רוח, ותענוג גדול יהיה לו בלימודה." ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' קנ"ו)

בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת (י"ד א')

המעם שהזכיר כאן הקשר בין ישראל לקב"ה שהם נחשבים כבנים, נראה בס"ד לומר שבא להסביר מעם האיסור להתגודד או לקרוח על מת, כי אומות העולם שעושים כן על מתייהם זה מפני שכאשר מת להם אב או קרוב אחר הם אכן יתומים ממש, אבל אתם בנים לה' אלוקיכם שהוא קיים לעד ולעולמים, והוא אביכם רועכם, ולכן אין לכם לנהוג כמנהגם. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**דקדוקי עניות**

עני מרוד היה הצדיק רבי זושא מאניפולי זצ"ל, ומחמת שלא נודע עדיין שמעו ברכים, היה צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. עד שיהודי אחד שם עינו עליו, ראה את עבודת הקודש המופלאה שלו והדבקות בתפלתו, והחליט לתמוך בו בצורה קבועה. מני-אז האיר מזלו של האיש והתעשר עושר רב.

יום אחד ביקש לתת לרבי זושא את קצבתו, ולא מצאו בביתו. נמסר לו שהלך להקביל פני רבו המגיד הקדוש ממזריטש זצ"ל. עמד ועשה קל וחומר בעצמו: "אם כשתמכתי בתלמיד, זכיתי להצלחה כה רבה, קל וחומר בן בנו של קל וחומר שכאשר אעביר את תמיכתי לרבו, אזכה לשגשוג פריחה ותנובה לאין ערוך מזו שיש לי כעת..."

החל לשלוח את הכסף למזריטש, כשהוא זונח את רבי זושא. אולם לתדהמתו הרבה, לא רק שההצלחה הגדולה יותר בוששה מלבוא, אלא הוא אף התחיל לנחול הפסדים ונזקים רבים. כשראה שמצבו הולך מדחי אל דחי, הבין שהשינוי בהנהגתו גרם לכל זאת.

החליט לשאול על כך את פי רבי זושא עצמו. בעינים מושפלות ניגש אליו ותמה: "הכיצד, כאשר תמכתי בכבודו - הצלחתי, וכשתמכתי ברבו, הגדול ממנו - הפסדתי?"

לשמע השאלה, חייך רבי זושא חיוך מבויש ושתק לרגע. ואז כשפניו נתונות בקרקע השיב למיטיבו משכבר הימים: "חז"ל קבעו לנו כלל: 'במדה שאדם מודד - בה מודדין לו' (משנה סוטה א' ז'). כשם שאדם מתנהג עם הבריות, כך מתנהגים עמו מן השמים. בזאת טמונה התשובה לשאלתך. כאשר מרצונך הטוב החלטת לתמוך באברך אלמוני שלא ידעת אפילו את זהותו, עוררת עליך רחמים כבירים וחסדים גדושים שגרמו לך להתעשר. היתה זאת מדה כנגד מדה - כשם שאתה לא דקדקת באדם שתמכת בו, כך מן השמים לא דקדקו אחריך אם ראוי אתה לשפע הרב. אך כאשר התחלת לעשות חשבון מי גדול ממי ומי הראוי ביותר לתת לו - שאלו וחקרו מן השמים האם גם אתה הוא הראוי ביותר ליתן לו. וכנראה החליטו שלא..."

עני אחד קנה כרטיס הגרלה זכה במליון דולר. פעם אחת בא לפניו עני וביקש נדבה להכנסת בתו הכלה. כיון שנעשה עשיר, נעשה קמצן, וביקש אמתלה להתחמק. אמר לו: "קודם כל רוצה אני לדעת, מי ומה הוא החתן: חנוני, מלמד, חזן, שוחט?" על הכל השיב העני בשלילה. "ואיך הוא מתכנן לפרנס אשה וילדים?" הקשה העשיר. "יש לו כמה כיוונים..." ענה העני. "למשל?" ביקש העשיר לדעת. "למשל" חפן העני זקנו בידו וענה "הוא יכול לקנות כרטיס הגרלה ולזכות במליון דולר..."

*

ישנם אנשים שכאשר בא לפנייהם עני, מערים בפניהם היצר הרע חששות ואמתלאות שבגינם לא ראוי הוא אותו עני לטול צדקה. "מי אמר שהוא בכלל זקוק", הם ירגיעו את נקיפות מצפונם, "אולי הוא בכלל נוכל, או שהוא סתם פרויט שרוצה לחיות על חשבון הציבור, וגם אם הוא זקוק, יש עניים הרבה יותר ממנו ולהם ראוי לתת."

הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל בספרו "מנחת כהן" מבאר שעל כך מזהירה התורה: "ורעה עינך באחריך האביון ולא תתן לו" - בגלל שאתה חושב עליו רעה ומדקדק אחריו - "והיה בך חטא" (מלשון חסרון), שכן המדקדק אחר העני בדקדוקי עניות, במדה שמודד בה מודדין לו, וגם כאשר יפשוט ידו לקבל שפע מן השמים, ידקדקו אחריו ויעיינו בדינו אם הוא ראוי והגון לזה, ומי ירצה שידקדקו אחריו אם באמת מגיע לו...

אולם אם "נתון תתן לו ולא ירע לבכך בתתך לו" לחוש פן ואולי אינו ראוי לקבל צדקה, אזי גם מן השמים ימלאו בקשותיך בלי לדקדק אחריך, ואז "יברכך ה' אלוקיך" בין שאתה ראוי והגון בין אם לא.

ועל דרך זה אמרו שבפורים כל תפלה מתקבלת, שכן ישנה הלכה שבפורים כל הפושט יד נותנים לו, וכמו שאנו מתנהגים למטה, כך מתנהגים עמנו למעלה.

אם רוצים אנו לזכות במליון דולר בלי לתת דין וחשבון, בל נבקש מהעני דין וחשבון...

זיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

דף החומש שהפך לקמיע

דרכים, והניחה אותו בחרדת קודש מתחת לכריתו של התינוק. בלא קול נשאה תפלה חרישית: "רבונו של עולם! אשה פשוטה אני, איני יודעת קרוא וכתוב, אך יודעת אני שדף קדוש זה הוא מתוך תורתך הקדושה. יהי רצון שיועיל כקמיע עבור בני".

והנה הפלא ופלא! באותו ערב, לראשונה בחייו שקע התינוק בשינה רגועה, ומני אז חל שינוי מפליג בהתנהגותו. את הבכי הצרחות והיללות החליף חיוך עדין שהאיר את פניו – ואת פני הוריו המאושרים.

הבעל שהבחין מיד בשינוי שחל אצל בנו, פנה לאשתו ובירר האם יודעת היא כיצד ארע הנס.

במקום לענות, ניגשה האם למיטת התינוק, והוציאה מתחת הכר את דף החומש. הראתה לו ואמרה: היש לך קמיע טוב יותר מן החומש, הבט וראה מה גדול כוחה של תורתנו הקדושה.

הביט האב בדף ונחרד. "מה זאת עשית?" צעק, "הלא זהו דף מפרשת כי תבוא העוסקת בקללות, ראי מה כתוב בו: 'בַּפֶּקֶד תֵּאמַר מִי יִתֵּן עָרֵב וּבְעָרֵב תֵּאמַר מִי יִתֵּן פֶּקֶד מִפֶּחַד לְבָבָךָ... וּמִמְרָאָה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה' (דברים כח, סז). הרי זה מזכיר לי את הלילות שלא נתנו תנומה לעפעפינו..."

החוריה האשה והצטדקה: "וכי מנין לי לדעת מה כתוב בדף? לא ידעתי אלא שזהו דף מהתורה הקדושה, ויחלתי שבזכותה ישלח ה' רפואה שלמה לבני. והנה עיניך הרואות שה' שלח אף שלח".

פא וראה מה כוחה של אמונה תמימה, שמהפכת את מדת הדין למדת רחמים, ואת הקללות הנמרצות לברכות נשגבות.

הגאון רבי ששון מרדכי זצ"ל, בעל "שמן ששון", מגדולי המקובלים היה, ורבנו יוסף חיים זצ"ל מביא בספריו כמה מעשי פלא שעשה. רבים היו משחרים לפתחו שיתפלל בעדם ויכתוב להם קמיעות להצלחה רפואה וישועה.

פעם אמר: "כסבורים אתם שהקמיעות הן שפועלות את הישועה?! אם אין לאדם אמונה חלילה, לא יעזרוהו כל קמיעות שבעולם. שמא תאמרו: אם כן קמיעות למה? כדי שלא יהא זה נס גלוי מדאי, שיתלוהו בקמיע..."

וסיפר על כך מעשה:

בן נולד למשפחה ירושלמית אחת, והיה התינוק בוכה יומם ולילה ללא הפוגה. פנו ההורים לרופאים מומחים, ערכו לו בדיקות רבות ושונות, אך לא נמצאה סיבת הבכי שאינו פוסק. ביקשו מזור אצל חכמים ובעלי סגולות, אך ללא הועיל. התינוק לא נתן להוריו מנוחה לא ביום ולא בלילה, לא בחול ולא בשבת, רק צרח נוראות, מבלי שיש לאל ידם לעשות מאומה. החיים במחיצתו הפכו לסיוט מתמשך, עד שהגיעו מים עד נפש, וההורים נקרעו בין רחמים לכעס חסר אונים...

והנה יום אחד הלכה אמו לקנות בשוק, ובדרכה מצאה על הארץ דף גדוש באותיות קודש. גחנה ונטלה אותו, וביררה מה טיבו, כי לא ידעה קרוא וכתוב. אמרו לה: דף קדוש הוא מחומש שבלה.

נשקה לו ואמרה: "דף מתורת משה רבנו שנמסרה לו על ידי הבורא – ודאי יועיל יותר מכל קמיע!".

כשהגיעה לביתה, ניקתה את הדף שהיה מלא באבק

☺ זה כא חוק! ☺

רבי פינחס מקוריץ זצ"ל נכנס פעם אחת לבית מדרשו ומצא את החסידים שרויים בדיון ער. "על מה אתם משוחחים?", שאל.

"מדברים אנו על עורמתו של יצר הרע הרודף אחרינו", השיבו החסידים.

נענה רבי פינחס ואמר: "אל תדאגו, טרם הגעתם למדרגה זו שהיצר ירדוף אחריתכם; לפי שעשה אתם אלה שרודפים אחריו..."

☺ חוק חוק כא... ☺

כדי לחילחם ביצר ולנצח, יש להכיר היטב את יחסי הכוחות.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(פתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם יש איזו דרך או סגולה על מנת להחזיר בתשובה בן שסר מהדרך?
תשובה: להתפלל עליו בחודש אלול תפלת החזון איש (פאר הדור ח"ב עמוד ש"ט) ובדמעות שלישי. וכן להשתדל להחזיר אחרים בתשובה או להכניסם לסמינר "ערכים" וכדומה, ומגו דזכי לאחריני זכי לנפשיה. וכן עשה הרה"ג ר' יהודה יוספי שליט"א כידוע.

שאלה: מה הטעם שבעשר זכירות הקדימו זכירת "מה שיעצו בלק ובלעם" לפני "מעשה מרים הנביאה" שקדם בזמן?

תשובה: כנראה לפי סדר הפרשיות – פרשת בלק ואחר כך פרשת כי תצא (זכור את אשר עשה וגו').

שאלה: מדוע אין מניחים תפילין בחול המועד?

תשובה: כי יש בו אות כמו בשבת (בפסח אוכלים מצות ובסוכות יושבים בסוכה).

שאלה: מדוע לא קוראים לתפילין "טוטפות" כלשון הפסוק?

תשובה: כך קראו להם בימי בית שני על פי הארמית, וזה מלשון תפלה. ואולי לכלול בזה גם תפילין של יד ותפילין של ראש.

שאלה: מפרסמים בשם כת"ר שליט"א שמותר לומר שהאדמו"ר מחב"ד הוא המשיח, ורצייתי לדעת מה היא באמת דעת כת"ר שליט"א בזה?

תשובה: שקר אמרו בשמי. אני אמרתי שמותר לתלמיד לומר על רבו ולאחל ולייחל שהוא יהיה משיח ושינאל את עם ישראל. כי בכל דור ודור ישנו אחד או שניים שראויים להיות משיח. אלא שבעוונות נדחו מדור לדור כי אין הדור זכאי. אבל להחליט בודאות שפלוגי הוא משיח – זו סכנה ליהדות. וכבר קרו בהיסטוריה חורבנות גדולים מדברים כאלה. וכבר הפצירו בי חסידי חב"ד במשך כשעתיים לחתום להם שהרבי שליט"א (זצ"ל) הוא משיח, וסירבתי. אמרתי שאי אפשר להחליט על שום בן אדם שהוא משיח עד שיזכה לבנות בית המקדש ולקבץ נדחי ישראל כמו שכתב הרמב"ם. ובפרט עכשיו שהוא בגן עדן 25 שנה. השי"ת ירחם.

שאלה: אם בדורות הקדמונים לא זכו לבנין בית המקדש, איך יש דרישה מדורנו (בבחינת "דור שלא נבנה המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו"), הרי הדורות הולכים ופוחתים?

תשובה: לא נכון! הדור שלנו יש לו כשרונות גדולים, ויתכן מאד שזוכה לגאולה בדור זה (גם מבחינת "דור שכולו חייב").

שאלה: האם גאולה תלויה בתשובה?

תשובה: אברבנאל כותב שאם עושים תשובה נגאלים מיד, ואם לא עושים – כשיגיע הקץ הידוע נגאלים על כל פנים.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל

לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו